Adroddiad i'r:	**Cabinet**
Dyddiad y Cyfarfod:	**13 Ionawr 2015**
Aelod / Swyddog Arweiniol:	**Y Cynghorydd Julian Thompson-Hill/ Paul McGrady**
Awdur yr Adroddiad:	**Richard Weigh, Prif Gyfrifydd**
Teitl:	**Adroddiad Cyllid**

---

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi manylion am gyllideb refeniw ac arbedion y Cyngor fel y cytunwyd arnynt ar gyfer 2014/15. Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi diweddariad cryno o'r Cynllun Cyfalaf yn ogystal â'r Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf Tai.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Pwrpas yr adroddiad yw rhoi diweddariad ar sefyllfa ariannol bresennol y cyngor.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod yr Aelodau yn nodi'r cyllidebau a bennwyd ar gyfer 2014/15 a'r cynnydd yn erbyn y strategaeth y cytunwyd arnynt ar gyfer y gyllideb.

4. Manylion yr Adroddiad

Mae'r adroddiad yn crynhoi cyllideb refeniw'r Cyngor ar gyfer 2014/15 (**Atodiad 1**). Cyllideb refeniw net y Cyngor yw £188 miliwn (£192 miliwn yn 13/14). Rhagwelwyd y bydd tanwariant o £309k (£327k yn is y mis diwethaf) ar wasanaethau a chyllidebau corfforaethol. Ceir mwy o fanylion isod. Cytunwyd ar arbedion o £7.1m fel rhan o'r gyllideb a cheir y manylion yn **Atodiad 2**. Mae'r atodiad yn dangos bod 90% wedi'u cyflawni a bod 10% yn y broses o gael eu cyflawni.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheoli cyllidebau refeniw a chyfalaf y cyngor yn effeithiol a chyflawni'r strategaeth gyllidebol y cytunwyd arni yn sylfaen i weithgarwch ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae manylion gwasanaethau perthnasol ar gael yn y paragraffau isod.

Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden – yn ôl y rhagolwg presennol bydd y gwasanaeth yn adennill ei gostau. Fodd bynnag, mae aelodau safleoedd hamdden yn parhau i gynyddu ac os bydd y duedd hon yn parhau, mae'n debygol y bydd yr adran yn gweld tanwariant arian parod ar ddiwedd y flwyddyn.

Gwella Ysgolion a Chynhwysiant – Rhagwelir ar hyn o bryd y bydd y gwasanaeth yn tanwario o £240k (£226k y mis diwethaf) o ganlyniad i'r gwariant yn is na'r hyn a gynlluniwyd ar leoliadau'r Blynyddoedd Cynnar i blant 3 oed (tua. £50k yn llai na'r gyllideb) ac arbedion o ran swyddi gwag, yn ymwneud yn rhannol â secondiad i Lywodraeth Cymru ac yn rhannol oherwydd yr ailstrwythuro o fewn y gwasanaeth mewn ymateb i'r ymarfer Rhyddid a Hyblygrwydd. Mae'r symudiad y mis hwn yn ymwneud â chynnydd pellach mewn arbedion o ran swyddi gwag sy'n ymwneud â chyflawniad cynnar arbedion effeithlonrwydd yn 2015/16.

Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democrataidd - mae'r tanwariant wedi digwydd o ganlyniad i swydd wag ac incwm allanol o erlyniad llwyddiannus.

Cyllid ac Asedau – rhagwelir y bydd tanwariant o £40k oherwydd bod costau'r Tîm Buddsoddiadau Eiddo Strategol yn llai nag a gynlluniwyd yn y flwyddyn, yn ogystal ag arbedion o swyddi gwag yn yr adran Gyllid. Bydd y tanwariant yn cael ei ddefnyddio i ariannu costau ailstrwythuro fel rhan o arbedion cyllidebol 2015/16.

Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol - mae'r gwasanaeth yn parhau i wynebu nifer o bwysau a risgiau yn 2014/15. Rhagwelir ar hyn o bryd y bydd gorwariant o £438k, er bod y gwasanaeth yn parhau i geisio nodi camau i gynnwys y pwysau hyn. Mae'r defnydd o gronfeydd wrth gefn y gwasanaeth yn debygol o gael eu hystyried fel opsiwn ariannu yn y flwyddyn gyfredol.

Mae'r gorwariant o fewn y Gwasanaeth Cludiant Ysgol yn parhau ar £221k ac mae'n seiliedig ar nifer y disgyblion ym mis Medi ac anghenion cludiant. Mae Grŵp Tasg a Gorffen yn gweithio tuag at nodi atebion parhaol i'r broblem hon.

Mae'r gostyngiad mewn incwm parcio yn ystod 2013/14 wedi parhau ynghyd â gostyngiad parhaus mewn incwm Rhybuddion Talu Cosb (RhTC). Mae camau rheoli o ran incwm RhTC bellach wedi lleihau'r gorwariant a ragwelir i £200k.

Fel y nodwyd yn flaenorol, mae pryder ynghylch incwm y ffioedd dylunio y mae'r Cyngor yn eu derbyn gan Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru (NMWTRA). Rhagwelir y bydd tangyflawniad incwm o £116k o ganlyniad i'r duedd barhaus o leihad yn nifer y swyddi a geir gan NMWTRA. Mae'r gwasanaeth yn bwriadu lleihau costau er mwyn cyfyngu ar effaith y newid hwn. Fodd bynnag, cyllideb incwm y ffi yw £221k, felly dim ond yn rhannol y gall gostyngiadau o ran gwariant gywiro'r broblem.

Oedolion a Gwasanaethau Busnes – Rhagwelir ar hyn o bryd y bydd tanwariant na fydd yn parhau o £43k (ychydig yn is na'r £66k a adroddwyd mis

diwethaf) yn sgil costau staffio a fyddai fel arfer yn cael eu codi ar y gyllideb refeniw a gaiff ei dyrannu yn erbyn y grant Cronfa Gofal Canolraddol ar gyfer 14/15.

Ar hyn o bryd, rhagwelir y bydd Gofal Iechyd ac Uned Weithgynhyrchu Cefndy yn cadw at y gyllideb, ond yn hanesyddol bu gorwariant ar ddiwedd y flwyddyn. Felly, mae angen bod yn ofalus gyda'r dybiaeth hon gan fod elfen o risg yn gysylltiedig â'r farchnad werthu allanol.

Gwasanaethau Plant a Theuluoedd – y rhagolygon ar hyn o bryd yw tanwariant net o £227k (ychydig yn is na’r £242k a adroddwyd y mis diwethaf). Mae'r tanwariant cyffredinol o ganlyniad i nifer o'r arbedion cyllideb a gynigiwyd y cytunwyd arnynt ar gyfer 15/16 eisoes wedi cael eu rhoi ar waith eleni ynghyd â thanwariant a ragwelir ar y gyllideb lleoliadau arbenigol - er bod yr olaf wedi gostwng y mis hwn, sy'n cyfrif am y gostyngiad bach yn y tanwariant cyffredinol.

Cytunodd y Cyngor i neilltuo £250k yn 2013/14 i ariannu addasiadau i eiddo mewnol gofalwyr maeth i leihau nifer y lleoliadau allanol sy'n ofynnol yn y dyfodol o bosibl. Mae'r achos busnes bron wedi'i gwblhau ac mae'n bleser adrodd bod 5 gofalwr maeth wedi cytuno dros dro i gymryd rhan yn y prosiect. Ar hyn o bryd, mae Gwasanaethau Eiddo yn gweithio ar oblygiadau cost tebygol o wneud y gwaith

Ysgolion – ar ddiwedd mis Rhagfyr y rhagamcan ar gyfer balansau ysgolion yw £2.605 miliwn, sy’n ostyngiad o £1.287 miliwn ar falansau a ddygwyd ymlaen o 2013/14 (£3.892 miliwn). Mae’r Gyllideb nad yw’n ddirprwyedig yn rhagweld tanwariant o £20k ar hyn o bryd.

Rhagwelir y tanwariant o £170 mil yn y cyllidebau **corfforaethol.** Cymerir yn ganiataol y bydd unrhyw danwariant corfforaethol yn cyfrannu at ariannu'r Cynllun Corfforaethol. **Ar ddechrau 2014/15 roedd cronfeydd arian parod y Cynllun Corfforaethol ar yn £14.4 miliwn.** Gan ganiatáu ar gyfer ariannu a gwariant sydd wedi eu rhagamcan yn ystod y flwyddyn, amcangyfrifir y bydd balans y Cynllun Corfforaethol ar ddiwedd y flwyddyn yn £15.6m.

Cyfrif Refeniw Tai Mae’r sefyllfa refeniw ddiweddaraf yn rhagdybio gostyngiad mewn balansau ar ddiwedd y flwyddyn o £100k o’i gymharu â chynnydd yn y gyllideb o £163k. Rhagwelir y bydd balansau CRT yn £1.2m ar ddiwedd y flwyddyn. Rhagolwg gwariant y Cynllun Cyfalaf Tai yw £5.0m.

Rheoli’r Trysorlys - Ar ddiwedd mis Rhagfyr, roedd cyfanswm benthyciadau’r cyngor yn £148.546m ar gyfradd gyfartalog o 5.45%. Roedd balansau buddsoddi yn £32.1 miliwn ar gyfradd gyfartalog o 0.60%.

Roedd gwariant **Cynllun Cyfalaf** y Cyngor yn £17.3 miliwn yn erbyn Cynllun o £39.4 miliwn ddiwedd mis Rhagfyr. Mae'r Cynllun Cyfalaf yn cynnwys gwariant amcangyfrifedig o £13.1 miliwn ar y Cynllun Corfforaethol. Mae crynodeb o'r cynllun wedi ei gynnwys yn Atodiad 3 a diweddariad ar y prosiectau mawr yn Atodiad 4.

7. **Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad?**

Cyflwynwyd crynodeb o’r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb i’r Cyngor i gefnogi'r arbedion yn y gyllideb eleni.

8. **Pa ymgynghoriadau sydd wedi eu cynnal gyda’r Pwyllgor Archwilio ac eraill?**

Cyn eu cymeradwyo gan y Cyngor Sir, cytunodd Penaethiaid Gwasanaeth ac Aelodau Arweiniol ar yr arbedion, a chawsant eu cyflwyno mewn gweithdai cyllideb i’r aelodau a chawsant eu dosbarthu i staff. Cafodd y cynigion i fantoli'r gyllideb eu trafod yn fanwl yn y gweithdai i aelodau a rhoddwyd y cyfle i’r aelodau godi materion cyn mynd â’r adroddiad terfynol ger bron y Cyngor. Mae'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol wedi derbyn diweddariadau rheolaidd gan fod ganddo rôl yn cadw trosolwg dros broses y gyllideb.

9. **Datganiad y Prif Swyddog Cyllid**

Mae’n bwysig bod gwasanaethau’n parhau i reoli cyllidebau’n ddoeth a bod unrhyw arian dros ben o fewn y flwyddyn yn cael ei ystyried yng nghyd-destun y sefyllfa ariannol tymor canolig, yn arbennig o ystyried graddfa’r gostyngiadau y mae’n ofynnol eu gwneud yn y gyllideb yn ystod y ddwy neu dair blynedd nesaf.

10. **Pa risgiau sy’n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i’w lleihau?**

Dyma'r cyfnod ariannol mwyaf heriol y mae'r cyngor wedi ei wynebu a byddai methu a chyflawni’r strategaeth y cytunwyd arni gogyfer â’r gyllideb yn rhoi mwy o bwysau ar wasanaethau yn y flwyddyn ariannol gyfredol ac yn y dyfodol. Bydd monitro a rheoli’r gyllideb yn effeithiol yn helpu i sicrhau bod y strategaeth ariannol yn cael ei chyflawni.

11. **Pŵer i wneud y Penderfyniad**

Mae'n ofynnol i awdurdodau lleol o dan Adran 151, Deddf Llywodraeth Leol 1972 wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu eu materion ariannol yn briodol.